

Οικογένεια: Η πρώτη πηγή αξιών για τον άνθρωπο (Μερόπη Ν. Σπυροπούλου, Ομότιμη Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Αθηνών)

Categories : [ΚΟΙΝΩΝΙΑ](#)

Date : 24 Φεβρουαρίου, 2021

Είναι, νομίζω, σκόπιμο να μπώ στο θέμα μου με μια μικρή έπεξηγηση σχετικά με την έπιλογή τών δύο λέξεων που συνυπάρχουν στον τίτλο του: «**Πηγή**» και «**Αξίες**». Έννοώ, γιατί πηγή και όχι κάτι άλλο, όπως για παράδειγμα σχολείο ή σύστημα άγωγής και γιατί αξίες και όχι κανόνες ή συνήθειες;

Πιστεύω πως ή λέξη πηγή είναι ή πιό κατάλληλη, για να χαρακτηρίσει την **οικογένεια**, αυτήν τή «μικρά έκκλησία», όπως τήν όνομάζει ό ιερός Χρυσόστομος, ή όποια άποτελεϊ τόν **θεμελιώδες κύτταρο κάθε συγκροτημένης κοινωνίας**. Διότι, όπως μια άστειρευτη πηγή προσφέρει τόν νερό στο περιβάλλον της συνεχώς και άδιαλείπτως, χωρίς καμμία είδική προσπάθεια, έτσι και ή οικογένεια, είτε τόν έπιδιώκει και τόν συνειδητοποιεί είτε όχι, από τήν πρώτη μέρα τής ζωής τού κάθε άνθρώπου τόν ποτίζει καθημερινά με τόν ζωηφόρο νερό τής κάθε μέρας.

Άν τόν νερό αυτό είναι γάργαρα και καθαρό, τού μεταγγίζει όλους τούς κώδικες συμπεριφοράς που συγκεκριμενοποιούν και έκφράζουν τά ποιοτικά χαρακτηριστικά τών αξιών που θά άποκτήσουν προτεραιότητα στη συνείδηση τού άνθρώπου. Είναι δέ άναπόφευκτο να συμβεί τόν αντίθετο, άν τόν νερό αυτό είναι λασπωμένο ή μολυσμένο από επικίνδυνα στοιχεία και άπόβλητα.

Διότι, όπως έχει γράψει και σε ένα έξαιρετικό περι άξιων άρθρο του ό Όμότιμος Καθηγητής και πρώην Πρύτανης τού Πανεπιστημίου Αθηνών κ. **Ευάγγελος Θεοδώρου**, «Η βίωσις και πραγματοποίησις τών αξιών έξαρτάται έκ τής βουλήσεως τού άνθρώπου, δηλαδή έκ τού άν αυτός θά δεχθεί τά υπό τών αξιών άπευθυνόμενα προς αυτόν δεοντολογικά μηνύματα και αίτήματα και έκ τού άν θά θελήσει να καταστήσει αυτά σκοπόν τής ζωής και τής δράσεώς του».

Όπως διαπιστώνουν μάλιστα συνεχώς οι παιδοψυχολόγοι και οι παιδαγωγοί, τά πρώτα πέντε έως έπτά χρόνια τής ζωής τού άνθρώπου είναι καθοριστικά για τά βιώματα, τά ζωντανά παραδείγματα που θά παρακολουθήσει, θά καταγράψει και θά θελήσει να μιμηθεί. Από αυτά θά δομηθεί ή προσωπικότητά του, θά συγκεκριμενοποιηθούν οι έννοιες τών αξιών και θά όριστικοποιηθεί ή ιεράρχησή τους. Κατά συνέπεια, γίνεται έντελώς προφανής ό καταλυτικός ρόλος που

διαδραματίζει σε όλα αυτά το πρώτο στενό περιβάλλον του παιδιού, δηλαδή ή οικογένειά του, ή στενή αλλά και ή ευρύτερη.

Διότι το παιδί από πολύ νωρίς μπορεί να «ψυχανεμίζεται», όπως λέει ο λαός μας. Δηλαδή, είτε το θέλουμε εμείς είτε όχι, το παιδί διαισθάνεται, αναπνέει με την ψυχή του, παρακολουθεί, αντιλαμβάνεται, καταγράφει, αποτυπώνει και αντιγράφει τα όσα συμβαίνουν γύρω του, έστω και όταν εμείς νομίζουμε ότι ασχολείται με κάτι άλλο και δεν μάς ακούει ή δεν μάς βλέπει. Και δεν θεωρώ καθόλου τυχαίο το ότι οι Άγγλοι λένε πώς στην έρώτηση «Από ποῦ κατάγεσαι;» ή σωστή απάντηση πρέπει να είναι «από τα παιδικά μου χρόνια».

Όπως όμως το ζούμε όλοι καθημερινά, ή σύγχρονη έλληνική οικογένεια -στα αστικά κυρίως κέντρα- περνάει σοβαρή κρίση και τείνει όλο και περισσότερο, με κάποιες σωτήριες εύτυχως ακόμα διαφορές, να μοιάσει στις οικογένειες τῶν «προηγμένων», όπως συνηθίζεται να αποκαλούνται, κρατῶν. Έκει, ή μητέρα είναι πάντα εργαζόμενη, τα παιδιά λίγα και συχνά από πολύ νωρίς απομακρύνονται από το πατρικό σπίτι, σωματικά και ψυχικά. Και στην πατρίδα μας όμως τα πράγματα αλλάζουν με γοργό ρυθμό. Η ευρύτερη παραδοσιακή οικογένεια, που μόλις πριν από λίγες δεκαετίες ήταν ο κανόνας, συνεχῶς περιορίζεται, αλλά και εκεί όπου εξακολουθεί να υπάρχει, έξ αιτίας του σύγχρονου τρόπου ζωής δεν φαίνεται να μπορεί να λύσει τα προβλήματα.

Μέσα λοιπόν σ' αυτήν τή σύγχρονη οικογένεια, πού, όλο και πιο συχνά, απομένει «μισή» από διαζύγια, συμβιώσεις εκτός γάμου, μονογονεϊκές οικογένειες με άγαμες μητέρες, μεγαλώνουν συνήθως τὰ μ ο ν α χ ι κ ἄ παιδιά τῶν διαμερισμάτων, σε πολυκατοικίες όπου οί γείτονες μπορεί και να μη λένε οὔτε καλημέρα μεταξύ τους.

Αυτά τὰ μοναχικά παιδιά συχνά με ένα πιάτο πρόχειρου φαγητού από τὸ ταχυφαγείο τῆς γειτονιάς κάθονται καθηλωμένα και άμίλητα για ὥρες μπροστά σε μιὰ γυάλινη ὀθόνη. Γεμίζουν ἔτσι τὴν ανάγκη τους για ἐπικοινωνία, αλλά και τὴ συνυφασμένη με τὴν ἡλικία τους ανάγκη για δράση -φανταστική ἢ πραγματική- είτε με ἄθλια τηλεοπτικά προγράμματα, που προβάλλουν λαμπερά αλλά **σαθρά και ἐκμαυλιστικά πρότυπα βίας, χυδαιότητας και ἀνηθικότητας**, είτε με ἐπικίνδυνες ἐμπειρίες μέσω του διαδικτύου. Μέσα από τὸ γυαλί ἀποκτοῦν, συγχρόνως, και τὸς προσωπικούς τους κώδικες Παιδείας. Αὐτὰ είναι συνήθως παιδιά τῶν ὁποίων οί γονεῖς, ὁ ἕνας ἢ και οί δύο, μπορεί να νοιάζονται μὲν για τὸ σῶμα τους και τὸ μυαλό τους, φορτώνοντάς τα με φροντιστήρια, ξένες γλώσσες, πιάνο, γυμναστήρια, μπαλέτα, καράτε ἢ 18 κολυμβητήρια, αλλά **ἀφήνουν κλειστή και σιωπηλή τὴν ψυχή τους**. Παιδιά που συμβιώνουν ἀπλῶς με τὸν ἕνα ἢ και με τὸς δύο γονεῖς, οί ὁποῖοι ὅμως πηγαινοέρχονται σ' ἕνα σπίτι που μοιάζει με ξενοδοχεῖο.

Είναι γονεῖς λαχανιασμένοι καὶ ἀγχωμένοι ἀπὸ ὑποχρεώσεις, δουλειές καὶ κοινωνικὲς συναναστροφές, ποὺ στὸ σχολεῖο τοῦ παιδιοῦ τους πηγαίνουν κάποτε, μόνο γιὰ νὰ ρωτήσουν ἢ νὰ διαμαρτυρηθοῦν γιὰ τοὺς βαθμοὺς του ἢ γιὰ τὴν ἀυστηρότητα κάποιου δασκάλου, καὶ ὄχι γιὰ νὰ συνεργαστοῦν μὲ τοὺς ἐκπαιδευτικοὺς γιὰ ὅποια τυχὸν προβλήματα ἐκδηλώνει ἢ συμπεριφορὰ του. Εἶναι γονεῖς νευρικοὶ καὶ κουρασμένοι ἀπὸ τὶς ἀτελείωτες ὑλικὲς ἀπαιτήσεις, ποὺ οἱ ἴδιοι συνήθως καλλιεργοῦν ὡς ἀξίες γιὰ τοὺς ἴδιους καὶ τὰ παιδιά τους, κάνοντας τὸ μεγάλο λάθος ἢ, ἂς πῶ καλύτερα, τὴν **πολὺ κρίσιμη παρεξήγηση νὰ θεωροῦν ὅλες τὶς ἐπιθυμίες ὡς ἀνάγκες**. Τὶ ἀξίες, ἐπομένως, ὀριοθετοῦν γιὰ τὰ παιδιά τους;

Δίνοντας ὑπερβολικὴ ἀξία σὲ ὑλικὰ κατ' ἀποκλειστικότητα ἀγαθὰ, δηλαδὴ νεκρὰ πράγματα, οἱ γονεῖς καλλιεργοῦν ἀπαιτήσεις τὶς ὁποῖες θεωροῦν ὅτι πρέπει ὅπωςδήποτε νὰ ἱκανοποιήσουν, **νομίζοντας ὅτι ἔτσι ἐξαγοράζουν τὴν ἀγάπη τῶν παιδιῶν τους**.

Ἦ καὶ γιὰ νὰ ἀπαλλαγοῦν ἴσως ἀπὸ τὶς ἐνοχές ποὺ τοὺς βασανίζουν ἄν, ἐνδόμυχα καὶ μυστικά, συναισθάνονται κάπως ὅτι δὲν προσφέρουν στὰ παιδιά τους αὐτὸ ποὺ πραγματικὰ ἔχουν ἀνάγκη. Δηλαδὴ ποιοτικὸ χρόνο οὐσιαστικῆς ἐπικοινωνίας, χαρούμενα γέλια καὶ πειράγματα γύρω ἀπὸ τὸ οἰκογενειακὸ τραπέζι καὶ μία ἡρεμὴ καὶ γλυκεῖα οἰκογενειακὴ ἀτμόσφαιρα, μέσα στὴν ὁποία θὰ ἀνθίσουν ἀβίαστα οἱ σωστὰ ἱεραρχημένες ἀξίες. Ἄν γιὰ παράδειγμα ἓνα παιδί βιώνει μιὰ κακὴ συμπεριφορὰ μεταξὺ τῶν γονιῶν του ποὺ ὅλο καὶ πὺρ συχνὰ πλέον καταλήγει σὲ διαζύγιο, πῶς θὰ γεννηθεῖ στὴ συνείδησή του ἡ ἀξία ἐνὸς εὐλογημένου γάμου καὶ μιᾶς ἀρμονικῆς συμβίωσης; Οἱ διαπιστώσεις τῶν ἐπιπτώσεων ποὺ αὐτὲς οἱ συνθῆκες μπορεῖ νὰ ἔχουν στὴ ζωὴ, τὴν ψυχικὴ ἰσορροπία, τὴν παιδεία καὶ τὴ συμπεριφορὰ τῶν παιδιῶν μας, ἀλλὰ καὶ στὸ μέλλον τῆς ἐλληνικῆς κοινωνίας καὶ τῆς πατρίδας μας, εἶναι σταθερὰ ἐπαναλαμβανόμενες καὶ προβάλλουν ἀνάγλυφες στὰ εὐρήματα τῶν πολλῶν, σχετικῶν μὲ τὸ θέμα, κοινωνικῶν ἐρευνῶν, ἀλλὰ καὶ σὲ ὅσα νοσηρὰ φαινόμενα παρατηροῦμε συνεχῶς γύρω μας.

Ἀντιθέτως, εἶναι πραγματικὴ εὐλογία, ὅταν μέσα στὴν οἰκογένεια, μὲ τὴν καθημερινὴ οὐσιαστικὴ ἐπικοινωνία, τὸ παιδί θὰ διδαχθεῖ καὶ θὰ ἀπολαύσει τὴν ὁμορφιὰ τῆς ἀνιδιοτελοῦς ἀγάπης καὶ τὴ χαρὰ τῆς προσφορᾶς. Τὸ ἴδιο μπορεῖ νὰ συμβεῖ μὲ τὶς ἔννοιες τῆς ἐντιμότητας, τῆς δικαιοσύνης, τοῦ σεβασμοῦ τοῦ ἄλλου, τῆς προσπάθειας γιὰ αὐτοβελτίωση, τῆς ἀλληλεγγύης, τῆς πειθαρχίας, τῆς ἔγνομιας γιὰ τὸν συνάνθρωπο καὶ τόσων ἄλλων σημαντικῶν παραμέτρων τῆς ἀληθινῆς σὲ νόημα ζωῆς.

Ἐπίσης, μέσα στὴν οἰκογένεια τὸ παιδί θὰ πάρει τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς χριστιανικῆς μας πίστεως καὶ παραδόσεως, θὰ διαβάσει τὰ πολὺτιμα βιβλία ποὺ δεῖχνουν τὴν ὁμορφιὰ τῆς γλώσσας μας, θὰ γευθεῖ τὴ γλύκα καὶ τὴ σημασία τῆς προσευχῆς, θὰ

χαρεί τή διαχρονική ζεστασιά τῶν πολύτιμων στοιχείων τῶν πολιτιστικῶν μας παραδόσεων καί τῆς ιστορικῆς μας διαδρομῆς ὡς ἔθνους. Ὅλα αὐτά θά κατασταλάξουν στή συνείδησή του ὡς ἀξίες. Διότι, ὅπως γράφει καί πάλι ὁ καθηγητής κ. **Θεοδώρου**, «Ἡ ἔννοια τῆς ἀξίας σημαίνει ἔκφραση καταφάσεως, παραδοχῆς, οἰκειώσεως καί ἱκανοποιήσεως γιά κάτι πού εἶναι σ' ἐμᾶς ἐνδιαφέρον, ἀρεστό, ἐπιθυμητό».

Ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ, ἔχουμε γράψει ἕνα βιβλίο, ὁ τίτλος τοῦ ὁποῦ εἶναι ὁ ἑξής:
Ἐπιθυμητά ἢ ἀρεστά: Ἡ ἀξία καί ἡ ἀρετή. Ἡ ἀξία καί ἡ ἀρετή: Ἡ ἀξία καί ἡ ἀρετή: Ἡ ἀξία καί ἡ ἀρετή.

α- Ἡ συντροφικότητα τῶν γονιῶν εἶναι δῶρο ἀνυπολόγιστης ἀξίας γιά τὰ παιδιὰ καί **ἡ μεταξὺ τους συμπεριφορὰ** καταγράφεται ἀνεξίτηλα στή μνήμη καί τήν ψυχὴ τους.

β- Τὸ καλύτερο δῶρο τοῦ πατέρα στὰ παιδιὰ του εἶναι **ἡ ἀγάπη, ἡ σέβεται καί ἡ τιμᾷ τὴν μητέρα τους.**

γ- Ἐχει ἀποδειχθεῖ ὅτι τὸ 80% τῆς εἰκόνας πού σχηματίζουν τὰ παιδιὰ γιά τὸν πατέρα τους -καί κατὰ συνέπεια ὁ σεβασμὸς καί ἡ ἐκτίμησή τους πρὸς αὐτόν- προέρχεται **ἀπὸ αὐτὰ πού λέει γι' αὐτὸν ἡ μητέρα τους.**

Κατὰ συνέπεια, μέσα σ' αὐτὴν τὴν οἰκογένεια τὸ παιδί θά πρέπει νὰ συνειδητοποιήσει ἀπὸ νωρὴς ὅτι στή ζωὴ πρέπει νὰ ἰσχύουν **κανόνες συμπεριφορᾶς**. Τοὺς χρειάζεται αὐτοὺς τοὺς κανόνες, ὅπως τὸ τρένο τὴν ῥάγες, **γιά νὰ μάθει τὰ ὅριά του** καί νὰ μὴν ἐκτροχιαστεῖ. Εἶναι ὅμως συγχρόνως ἀνάγκη νὰ δεῖ πρῶτα **ἐμᾶς τοὺς μεγάλους νὰ τηροῦμε αὐτοὺς τοὺς κανόνες**, ἀφοῦ μόνο τὸ τί κάνουμε ἔχει οὐσιαστικὴ ἀξία καί ὄχι τὸ τί λέμε. Μόνο δηλαδή μὲ τὸ **ζωντανὸ παράδειγμα** μπορούμε νὰ διδάξουμε ἀλλὰ καί νὰ ἀποκτήσουμε τὴν ἐκτίμησι καί τὸν σεβασμὸ τοῦ παιδιοῦ, ὅταν καί ἐφ' ὅσον συνειδητοποιεῖ τὴν συνέπεια πού τηροῦμε μεταξὺ αὐτῶν πού λέμε καί αὐτῶν πού κάνουμε. Διότι, ἂς μὴν ξεχνᾶμε πῶς τὸ παιδί εἶναι ἀσυμβίβαστος καί ἀδέκαστος κριτής. Γιά παράδειγμα, ἀκόμα καί τὰ μικρὰ καί συχνὰ ἀνώδυνα ψέμματα πού μπορεῖ νὰ λέγονται ἀπὸ τοὺς μεγάλους, στή συνείδηση τοῦ παιδιοῦ **ὑποβαθμίζουν ἢ ἀναιροῦν τελείως τὴν ἀξία τῆς ἀλήθειας**. Ἐπίσης, ἂν οἱ μεγάλες θρησκευτικὲς καί ἐθνικὲς μας γιορτὲς θεωροῦνται ἀπὸ τὴν οἰκογένεια μόνο ὡς εὐκαιρίες γιά διακοπὲς καί ἐκδρομὲς, πῶς θά ἀντιληφθεῖ τὸ παιδί τὴν οὐσιαστικὴ ἀξία πού ἔχουν γιά τὴν ταυτότητά μας ὡς ἔθνους;

Δὲν πρέπει νὰ κλείσω αὐτὲς τὶς σκέψεις μου, χωρὶς νὰ τονίσω ἰδιαίτερα τὸν **ρόλο τῆς μάνας**, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ γιά κάθε ἄνθρωπο τὴν πρώτη καί ἀναντικατάστατη δασκάλα του. Γράφει χαρακτηριστικὰ ὁ κορυφαῖος δοκιμιογράφος, **Κώστας Τσιρόπουλος**: «...Ἡ γυναῖκα εἶναι ἡ σεπτὴ κλειδοκρατόρισα τοῦ μυστηρίου τῆς

ζωής, εκείνη που διερμηνεύει οργανικά και ψυχικά όλα τὰ αινίγματα και τὰ θεϊὰ δωρήματα τοῦ ἀνθρώπου. Σ' αὐτὴν στηρίζεται ὁ θεσμός τῆς οἰκογένειας κι ἐκείνη, μὲ τρόπους ποικίλους στοργῆς, παραδείγματος καὶ πειθαρχίας σφραγίζει τὰ παιδιὰ της, καὶ ὄχι μόνο, μὲ σφραγίσματα ἀνεξίτηλα μνήμης καὶ πολυτίμων ἐμβιώσεων...».

Ὁ ρόλος, κατὰ συνέπεια, τῆς γυναίκας στὴν ἐγχάραξη ἀξιών στὶς ψυχὲς τῶν παιδιῶν, θεωρῶ ὅτι εἶναι καθοριστικὸς καὶ καταλυτικός, ἀφοῦ μάννα δέν εἶναι μόνο αὐτὴ πού ἀξιώνεται νὰ γίνῃ φυσικὴ μητέρα καί, στὴ συνέχεια, εὐλογημένη γιαγιά. Μάννα εἶναι, μπορεῖ νὰ εἶναι, κάθε γυναῖκα πού προσφέρει τὴν ἀγάπη της στὸ παιδί πού θὰ συναντήσει στὸν δρόμο τῆς ζωῆς της καὶ μὲ τὸ παράδειγμα καὶ τὴ συμπεριφορὰ της θὰ ἐνσαρκώσει γι' αὐτὸ τὸ παιδί τὰ χαρακτηριστικὰ μιᾶς ἀξιοθαύμαστης μάννας. Ἄς θυμηθοῦμε, γιὰ παράδειγμα, τὴν ἀξέχαστη γλυκιὰ αὐθεντία τῆς πρώτης μας δασκάλας στὸ Νηπιαγωγεῖο ἢ στὸ Δημοτικὸ.

Μέσα ἐπομένως στὴν οἰκογένεια ἀλλὰ καὶ μέσα στὸ ὅποιο στενὸ ἢ εὐρύτερο περιβάλλον της, πιστεύω ὅτι ἡ κάθε γυναῖκα, συνειδητοποιῶντας τὴν **ιερότητα καὶ τὸ μεγαλεῖο τοῦ ρόλου** πού τῆς ἐμπιστεύθηκε ὁ Μεγαλοδύναμος Θεός, μπορεῖ, ἂν πραγματικὰ τὸ θέλει, νὰ ἐμπνέει τὸν ἄνδρα πού στέκει δίπλα της. Καὶ οἱ δύο σύζυγοι μαζί νὰ μεταδίδουν καὶ νὰ καλλιεργοῦν συμπεριφορὲς πού στοιχειοθετοῦν καὶ ἐκδηλώνουν ἀξίες γιὰ τὸ παρόν, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὶς γενιὲς πού ἔρχονται. Καὶ πιστεύω ἀκόμη ὅτι εἶναι πιά καιρὸς μὲ τὸ χέρι στὴν καρδιά νὰ κάνουμε ὅλοι ἐμεῖς, οἱ ἐνήλικες τῆς δεύτερης καὶ τῆς τρίτης ἡλικίας, γυναῖκες καὶ ἄντρες, μιὰ αὐστηρὴ αὐτοκριτικὴ, ὅσο πικρὴ κι ἂν εἶναι αὐτή, σχετικὰ μὲ τὸ ποιὲς οὐσιαστικὲς ἀξίες κληροδοτοῦμε στὰ παιδιὰ καὶ στὰ ἐγγόνια μας.

Διότι, ὅσοι ἀξιοθήκαμε στὴ ζωὴ μας νὰ συναναστραφοῦμε μὲ νέα παιδιὰ, γνωρίζουμε καλὰ πὼς αὐτὰ τὰ νέα παιδιὰ:

-διψοῦν, ἔστω καὶ χωρὶς νὰ τὸ συνειδητοποιοῦν, **γιὰ ἀλήθεια καὶ νόημα ἀληθινῆς ζωῆς**, πίσω ἀπὸ τὶς στεῖρες γνώσεις καὶ τὸν κούφιο εὐδαιμονισμό. Καὶ **ἐμεῖς τοὺς δείξαμε ὡς ὑπέρτατη ἀξία τὸν ἄκρατο ἀτομικισμό καὶ τὸ βουλιμικὸ καὶ ἀνελέητο κυνήγι τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν**,

-θέλουν **ἐλευθερία**, κι ἐμεῖς τὰ ὀδηγήσαμε πρὸς τὴν ἀναίδεια καὶ τὴν ἀσυδοσία,
-θέλουν τὴ μαγεία καὶ τὴ γλύκα τῆς **ἀγάπης**, κι ἐμεῖς τὰ ὠθήσαμε στὸν ἄψυχο καὶ ἐπιδερμικὸ ἐρωτισμό,

-θέλουν τὴν **ἀληθινὴ πίστη στὸν Θεό**, κι ἐμεῖς προσπεράσαμε τὴν οὐσιαστικὴ πνευματικὴ της διάσταση καὶ περιοριστήκαμε στὴ λατρεία τῶν τύπων ἢ στὸν παθητικὸ μηδενισμό,

-θέλουν **πρότυπα καὶ ἰδανικά**, κι ἐμεῖς κρύψαμε τὴν ἀνικανότητά μας νὰ τοὺς τὰ

προσφέρουμε μέσα σὲ μιά ἄκρατη «**παιδοκολακία**» καὶ σὲ μιά ἀσυγχώρητη ἀνεκτικότητα καὶ ἀτιμωρησία.

Τέλος, οἱ νέοι μας ψάχνουν σήμερα ἀπεγνωσμένα γιὰ ἐθνικὴ ὑπερηφάνεια κι ἐμεῖς, μὲ τὰ ὅσα κάναμε ἢ παραλείψαμε, δυστυχῶς τοὺς κατευθύναμε στὸ νὰ λένε ... «καταντήσαμε Ἕλληνες».

Ὅμως, πιστεύω βαθιὰ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀφήσουμε νὰ μᾶς παραλύσει ἡ ἀπογοήτευση ἢ ἡ κατάθλιψη. Μέσα στὴν ἴδια τὴν παραδοχὴ τῶν λαθῶν, ὑπάρχει ὁ σπόρος γιὰ τὴ διόρθωσή τους. Καὶ δὲν ξεχνῶ ποτὲ πὼς ἕνας ἀείμνηστος καὶ σοφὸς μου δάσκαλος μᾶς ἔλεγε: «Νὰ θυμᾶστε πάντα πὼς ἡ κάθε μέρα ποὺ ξημερώνει εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς ὑπόλοιπης ζωῆς σας».

Αὐτοὶ οἱ σημερινοὶ παράγοντες ποὺ ἀναφέρθηκαν, ἂν τοὺς προσέξουμε, ἴσως μᾶς βοηθήσουν μέσα στὶς οἰκογένειές μας καὶ ὄχι μόνο, νὰ προσφέρουμε στὰ νέα παιδιά ποὺ ἔχουμε γύρω μας καθαρὸ καὶ ἀξιοφόρο νερό. Αὐτὸ ποὺ θὰ τὰ ποτίσει μὲ τὰ ὠραῖα νάματα τῆς πίστεως, τῆς ἐλπίδας, τῆς αἰσιοδοξίας καὶ τῆς ἀληθινῆς σὲ νόημα ζωῆς.

Καὶ πάντα, ὅπως πρέπει νὰ συμβαίνει ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ κάποιος γίνεται γονιός, φυσικὸς ἢ πνευματικὸς, μὲ μιά μυστικὴ προσευχὴ συνεχῶς στὴν καρδιὰ μας γι' αὐτὰ τὰ παιδιά, ποὺ ἡ Θεῖα Πρόνοια μᾶς ἐμπιστεύθηκε, μιά **θερμὴ προσευχὴ πρὸς τὸν Δημιουργὸ** νὰ τὰ προστατεύει καὶ νὰ τὰ φωτίζει.

*ΑΝΑΤΟΜΙΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ
ΙΑΜΑΤΙΚΑ ΝΑΜΑΤΑ 8*

*ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΝΟΤΗΤΟΣ ΚΑΙ
ΜΕΛΕΤΗΣ - ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΩΝ ΑΞΙΩΝ ΜΑΣ
«ΕΝΩΜΕΝΗ ΡΩΜΗΟΣΥΝΗ»*

(Πηγή: enromiosini.gr)